
II. PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

RECENZJE I NOTY RECENZYJNE

Alberto Germanò, *L'Istituto di Diritto Agrario Internazionale e Comparato: la storia*, Editoriale Scientifica Napoli 2017, ss. 94.

Ukazała się wprawdzie niewielkich rozmiarów, ale niezwykle ciekawa także dla polskich czytelników, książka A. Germanò, uznanego i niezwykle zasłużonego agrarysty włoskiego, prezentująca historię Instytutu Prawa Rolnego Międzynarodowego i Porównawczego (IDAIC) we Florencji¹. Mała objętość pracy nie umniejsza jej wartości, stanowi ona bowiem jedyne tak szerokie opracowanie działalności Instytutu na przestrzeni blisko stu lat. Warto odnotować tę publikację przynajmniej w nocie recenzyjnej ze względu na zasługi Instytutu dla rozwoju nauki prawa rolnego – nie tylko we Włoszech, w Europie, ale także na świecie, w tym również ze względu na zasługi dla rozwoju nauki polskiej, jak też z uwagi na osobę jej Autora.

Historia IDAIC jest ściśle powiązana z założeniem czasopisma „Rivista di Diritto Agrario” (RDA), z organizacją różnych przedsięwzięć naukowych (kongresów, konferencji), ze stażami badawczymi realizowanymi przez agrarystów nie tylko włoskich, ale z całego świata, z serią publikacji naukowych itd. Autor z godną podziwu dokładnością, a zarazem w sposób syntetyczny, pokazuje różne pola działalności Instytutu, ilustrując jej efekty danymi zamieszczonymi w przypisach. Dzięki temu czytelnik otrzymuje w miarę pełny obraz działalności Instytutu w okresie 95 lat jego istnienia.

W 1922 r. prof. adw. Giangastone Bolla założył czasopismo RDA, którego tytuł przesądził o nazwie dziedziny prawa dotyczącego rolnictwa². Już wkrótce stało się ono forum wymiany myśli na temat autonomii prawa rolnego. Wprawdzie tej dyskusji towarzyszyło, jak później oceniono, niemalże „obsesyjne” podejście do rozstrzygnięcia tego problemu³, ale przyniosła ona pozytywne – z punktu widzenia wyodrębnienia tej

¹ Została ona opublikowana także w „Przeglądzie Prawa Rolnego” 2017, nr 1.

² W 2005 r. został dodany podtytuł: „Rolnictwo. Wyżywienie. Środowisko” (*Agricoltura. Alimentazione. Ambiente*).

³ Tak L. Costato, E. Casadei, *Il diritto agrario nell'anno 2000*, “Rivista di Diritto Agrario” 2000, z. 1, s. 6.

dziedziny prawa – efekty, wzbudziła zainteresowanie prawników. Od strony instytucjonalnej RDA znalazło wsparcie w powołanym w 1936 r. Włoskim Obserwatorium Prawa Rolnego (*Osservatorio Italiano di Diritto Agrario*), które organizowało krajowe, a następnie międzynarodowe kongresy prawa rolnego. Właśnie uczestnicy konferencji zorganizowanej w 1954 r. zgłosili wniosek o powołanie we Florencji instytutu, który zajmłby się badaniami nad prawem rolnym, także w ujęciu porównawczym. Pomysł ten został rozwinięty na kolejnym naukowym spotkaniu we Florencji w 1955 r.⁴ Następnym krokiem, w lutym 1957 r., było powołanie w tym mieście IDAIC.

Statut opublikowany w 1959 r., zastąpiony nowym w 1970 r., określał bardzo szeroko cele Instytutu, a także jego organizację (w tym władze i komitet naukowy) oraz zasady funkcjonowania. Cele można sprowadzić do promowania i prowadzenia badań w zakresie prawa rolnego krajowego, międzynarodowego i porównawczego. We władzach Instytutu zasiadali najwybitniejsi przedstawiciele włoskiej nauki prawa rolnego, natomiast w różnych formach współpracowali z nim agraryści z bardzo wielu państw. Instytut pięć razy zmieniał swoją siedzibę, poczynając od lokalizacji na ulicy Pier Capponi, a na ulicy de'Barucci kończąc. Oficjalnym organem publikacyjnym IDAIC zostało wspomniane czasopismo RDA, którego redakcja została przeniesiona w 1996 r. do Pizy, na Wydział Prawa tamtejszego Uniwersytetu.

Warto też wspomnieć o bibliotece Instytutu, bez której nie byłby on w stanie realizować swoich celów związanych z badaniami prawa rolnego ani z jego nauczaniem. Do dzisiaj jej historyczny fundament tworzą dzieła przekazane przez prof. Bollę, ale z upływem lat księgozbiór znacznie się wzbogacił. Instytut wydawał własne publikacje, kupował niezbędne książki, a także otrzymywał bardzo liczne darowizny z zagranicy. Na bibliotecznych półkach znajdują się opracowania z niemal całego świata, w tym również zagraniczne czasopisma z zakresu prawa rolnego (także „Przegląd Prawa Rolnego”). Nic więc dziwnego, że biblioteka Instytutu stała się miejscem pobytów badawczych agrarystów z wielu krajów.

Przez cały okres swego istnienia Instytut prowadził intensywną działalność w zakresie współpracy naukowej, zwłaszcza międzynarodowej, organizacji kongresów i konferencji, badań naukowych, pobytów badawczych i publikacji. Działalność Instytutu na różnych płaszczyznach zasługuje na uznanie. Stał się on centrum nauki prawa rolnego, oddziaływując na rozwój nauki tego prawa na różnych kontynentach. Jednak jego historia nie kończy się w 2017 r. Zdaniem Autora, Sekcja Florencka Międzynarodowego Prawa Rolnego i Porównawczego przy Instytucie Międzynarodowych Studiów Prawnych jest naprawdę dobrze zorganizowana, co pozwoli na przygotowanie setnego rocznika „*Rivista di Diritto Agrario*” i kolejnych, a także umożliwi udostępnienie biblioteki tym wszystkim, którzy pragną studiować prawo, ekonomię, historię i politykę rolną.

Wielu polskich badaczy (wymienionych przez Autora), w tym piszący te słowa, prowadziło w Instytucie badania naukowe, korzystało ze stypendiów badawczych czy

⁴ *Dopo il Primo Convegno internazionale di diritto agrario: valutazione e prospettive in un incontro di giuristi italiani*, Milano 1958.

brało udział w organizowanych przez Instytut kongresach i konferencjach. Jako goście zawsze mogliśmy liczyć na radę i inspirację ze strony Prof. A. Germanò, a także na pomoc Pani Cristiny Cappellini w wyszukiwaniu potrzebnej literatury. Polecając zatem czytelnikom recenzowaną książkę, przekazuję jednocześnie jej Autorowi słowa podziękowania w imieniu polskich agrarystów.

ROMAN BUDZINOWSKI
PRZEGLĄD PRAWA ROLNEGO
NR 1 (22) – 2018, 209-211
DOI: 10.14746/ppr.2018.22.1.14